

निविदा करारपत्रातील कामातील
उणीवांच्या दुरुस्तीचा कालावधी (Defect
Liability Period) निश्चित करणे.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक बांधकाम विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.१५१/इमारती-२,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२,
दिनांक : १४ जानेवारी, २०१९

वाचा - सार्वजनिक बांधकाम विभाग, शासन निर्णय क्रमांक-सीएटी-१०८७/सीआर-१४/इमारती-२,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२, दिनांक : १४ जून, १९८९

प्रस्तावना :-

सार्वजनिक बांधकाम विभागामध्ये करण्यात येणाऱ्या रस्ते, पूल, इमारतींच्या मूळ तसेच दुरुस्तीच्या विविध बांधकामांसाठी संदर्भिय परिपत्रकाव्दारे सन १९८९ मध्ये दोष दायित्व कालावधी (Defect Liability Period) निर्धारीत करण्यात आला असून त्यानंतर त्यामध्ये सुधारणा करण्यात आलेल्या नाहीत. सन १९८९ नंतर गेल्या तीस वर्षांच्या कालावधीत बांधकाम साहित्याचे प्रकार तसेच बांधकामाच्या तंत्रज्ञानामध्ये मोठ्या प्रमाणात आमुलाग्र बदल झाले आहेत, तसेच बांधकामासाठी वापरण्यात येणाऱ्या साहित्यांचा दर्जा व विविधतेत मोठ्या प्रमाणावर बदल होत आहेत.

सार्वजनिक बांधकाम विभागामध्ये सर्वसाधारणपणे भारतीय रस्ते महासभा यांची मानके व रस्ते वाहतूक व महामार्ग मंत्रालयाच्या विनिर्देशानुसार रस्ते व पुलांची बांधकामे करण्यात येतात. रस्ते व पूल यांची बांधकामे करणारी रस्ते वाहतूक व महामार्ग मंत्रालयाने त्यांचे बांधकामांसाठी दोष दायित्व कालावधी नव्याने निर्धारीत केले आहेत.

वाहतूक क्षेत्रात होत असणाऱ्या प्रचंड वाहतुकीची वाढ व त्यानुसार बदलत्या बांधकाम क्षेत्रातील कार्यपद्धती यांचा विचार करता बांधकाम खात्रीने दोषरहित होणे व टिकाऊ होणे व यादष्टीने करारनाम्यातील दोष दायित्व / उणीवांच्या दुरुस्तीचा कालावधी (Defect Liability Period) सुधारीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

सार्वजनिक बांधकाम विभागामध्ये करण्यात येणाऱ्या रस्ते, पूल, इमारतीच्या मूळ तसेच दुरुस्तीच्या विविध बांधकामांसाठी खालीलप्रमाणे दोष दायित्व कालावधी (Defect Liability Period) निर्धारीत करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

अ.क्र.	बांधकामाचा प्रकार	प्रस्तावित दोष दायित्व कालावधी
	अ) इमारती	
१.	मूळ बांधकामे	
	१.१) आर.सी.सी. फ्रेमचे बांधकाम	१० वर्ष
	१.२) लोड बेअरिंगचे बांधकाम	१० वर्ष
	१.३) जल प्रतिबंधक उपाय योजना	७ वर्ष
२.	दुरुस्ती	
	२.१) विविक्षित / भांडवली स्वरूपाची दुरुस्ती (SDR/CTR)	५ वर्ष
	२.२) विशेष दुरुस्ती (Special Repairs)	२ वर्ष
	२.३) किरकोळ दुरुस्ती (Current Repairs)	१ वर्ष
	ब) रस्ते	
१.	डांबरीकरण / Flexible Pavement	
	१.१) संकल्पनानुसार पूर्ण तरतूद करून बांधकाम	५ वर्ष
	१.२) मजबूतीकरण / पूर्ण लांबीमध्ये किमान दोन थर - MPM/ BM	३ वर्ष
	१.३) DBM चा १ थर व त्यावर B.C. / O.G.C. चा थर किंवा संकल्पनानुसार पहिल्या टप्प्याचे बांधकाम (Stage Construction)	३ वर्ष
	१.४) फक्त डांबरी नुतनीकरण - पूर्ण लांबीमध्ये एक थर	२ वर्ष
	१.५) भागाभागात patches of MPM/ BM/DBM चा १ थर व त्यावर पूर्ण लांबीत B.C. / O.G.C. चा थर	२ वर्ष

२.	कॉन्क्रीटीकरण / Rigid Pavement	
	२.१) संकल्पनानुसार ३० से.मी. किंवा त्यापेक्षा जास्त जाडी	१० वर्ष
	२.२) संकल्पन न करता केलेल्या पायवाटा, गावांतर्गत रस्ते व अन्य रस्ते	३ वर्ष
	२.३) कॉन्क्रीट पेहर ब्लॉक वापरुन केलेली कामे	५ वर्ष
३.	रस्ते खडीकरण	१ वर्ष
४.	रस्ते किरकोळ दुरुस्ती	१ वर्ष
	४.१) डांबर मिश्रित खडीने खड्डे भरणे, चुना गेरु रंगविणे. (डिसेंबर ते जुन) नजिकच्या पावसाळ्या पर्यंत	
	४.२) आय.आर.सी. मानकानुसार बसविलेले फलक	५ वर्ष
	४.३) मार्गिका दर्शक व इतर थर्मोप्लास्टीक पेंट	३ वर्ष
	क) पूल व मोर्चा	
१.	मूळ बांधकाम	
	१.१) पूलाचे बांधकाम	२० वर्ष
	१.२) स्लॅब ड्रेन व पाईप मोर्चा	१० वर्ष
	१.३) कॉन्क्रीटच्या बांधीव गटारी Built Up Gutter	१० वर्ष
२.	दुरुस्ती	
	२.१) विशेष दुरुस्ती - बेअरींग बदलणे, प्रसरण सांधे बदलणे, पॅरापेट वॉलची पुनर्बाधणी करणे, पाईप रेलींग बसविणे, पिअर/ अबटमेंटला जँकेटींग करणे, इत्यादी.	५ वर्ष
	२.२) पुलावरील वेअरींग कोर्स	५ वर्ष
	२.३) पुलाचे इपॉक्सी पेंटने पेंटींग करणे व तत्सम दुरुस्ती करणे	३ वर्ष

पूर्ण करण्यात आलेल्या बांधकामांची दोष दायित्व कालावधीत वर्षातून किमान दोनदा (सर्वसाधारणपणे पावसाळयापूर्वी व पावसाळयानंतर) पाहणी करण्याची जबाबदारी संबंधित उप विभागीय अभियंता यांची राहील.

दोष दायित्व कालावधीत कामामधील उणीवा बारकाईने तपासाव्यात. जर आढळलेल्या उणीवा ह्या दुरुस्ती करण्याच्या आवाक्याबाहेर असल्यास / पूर्ण कामच नव्याने करावयाची आवश्यकता असल्यास त्याप्रमाणे पुन्हा बांधकाम करण्यासाठी कंत्राटदारास सूचना देऊन तीन महिन्यामध्ये काम नव्याने करून घेण्यात यावे. या बाबतीत काही वाद उद्भवल्यास मुख्य अभियंता यांना अहवाल सादर करून त्यांचेकडून निर्णय घेण्यात यावा. मुख्य अभियंता यांचा निर्णय हा अंतिम व कंत्राटदारास बंधनकारक राहील अशा स्वरूपाची भर निविदेत नमुद करावी.

उपविभागीय अभियंता यांनी दोष दायित्व कालावधीमध्ये वरीलप्रमाणे पाहणी केल्यानंतर कामामध्ये दोष / उणीवा आढळल्यास कंत्राटदाराकडून त्या त्या वेळी आवश्यक दुरुस्ती / पुनर्बाधणी करून घेण्यात यावी. दोष दायित्व कालावधी संपण्याच्या किमान तीन महिने आधी कार्यकारी अभियंता व उप अभियंता यांनी एकत्रितपणे कामाची पाहणी करून त्या अनुषंगाने कंत्राटदाराने केलेल्या दुरुस्तीबाबतचा आढावा घ्यावा ६०० मीटरपेक्षा जास्त लांबीच्या पुलांची व १००० स्क्व.फु.मी. जोते क्षेत्रफळापेक्षा जास्त जोते क्षेत्रफळ असलेल्या इमारतीचे दुरुस्ती कामांचे पूर्णनिरीक्षण अधीक्षक अभियंता यांनी दर सहामाही करावे.

२. निविदेमधील प्रपत्रामध्ये विविध प्रकारच्या कामांसाठी उणीवा दुरुस्तींचा कालावधी उपरोक्त तक्त्यामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे ठेवण्यात यावा. तसेच निविदा प्रपत्रामध्ये दोष दायित्व कालावधीत करावयाच्या पाहणी व दुरुस्तीबाबत उपरोक्त परिच्छेदात नमूद बाबी निविदेमधील कलमांमध्ये अंतर्भूत करण्यात याव्यात.
३. यापूर्वीच्या परिपत्रकातील या संदर्भात देण्यात आलेल्या सर्व सूचना अधिक्रमीत करून या सुचना प्रसिद्ध होण्याच्या दिनांकापासून लागु राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर प्रसिद्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०१९०१४१२३७१७३५१८ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(बी.पी. साळुंके)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) सर्व मुख्य अभियंते, सार्वजनिक बांधकाम प्रादेशिक विभाग (विद्युतसह)
- २) मुख्य वास्तुशास्त्रज्ञ, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मुंबई
- ३) सर्व अधीक्षक अभियंते, सार्वजनिक बांधकाम विभाग (विद्युत/यांत्रिकी)
- ४) सर्व कार्यकारी अभियंते
- ५) कार्यासन इमारती २-(निवडनस्ती).